

РОБЪРТ ШЕКЛИ САРКАНЕЦЪТ

Част 0 от „Грегор и Арнолд“

Превод от английски: Рени Димитрова, 1997

chitanka.info

Ричард Грегър и Франк Арнолд седяха в канцеларията на „ААА-Първокласна служба за почистване на планети“, запълвайки бавно провлачващото се време в очакване на някой клиент. Грегър, висок, слаб и съзлив, подреждаше сложен пасианс. Арнолд, нисък и закръглен, с оредяваща сламеножълта коса и яркосини очи, гледаше по телевизията един стар филм с Фред Астер.

И тогава се случи чудо на чудесата. Влезе клиент.

Беше сарканец, извънземен с глава на невестулка от Саркан II. Бе облечен в бял, размъкнат костюм и носеше скъпо куфарче.

— Имам една планета за разчистване — каза сарканецът.

— Дошъл сте на точното място — отвърна Арнолд. — Какъв е проблемът ви?

— Става дума за мигсовете — заразказва сарканецът. — Търпяхме ги достатъчно, докато си стояха по дупките. Но сега те нападат нашите суникуси и трябва да се направи нещо.

— Какво представляват тези мигсове? — попита Грегър.

— Те са дребни, почти неразумни грозни същества с дълги нокти и сплъстена козина.

— А какво е суникус?

— Суникусът е зеленчук с големи листа, който доста прилича на земното зеле. То е единствената храна на сарканците.

— И сега мигсовете ви изяждат зеленчука ли?

— Не го ядат. Развалят го. Умишлено го унищожават.

— Защо?

— Че кой може да разбере защо някой мигс прави нещо?

— Така е — засмя се Арнолд. — Да, господине, наистина е така! Е, добре, мисля, че можем да ви помогнем. Има само един проблем.

Грегър погледна разтревожено партньора си.

— Не знам само дали ще можем да ви включим в графика си — каза Арнолд.

Той разтвори дневника. Страниците му бяха изписани с имена и дати, които Арнолд бе нанесъл с надеждата, че ще му се открие точно такава възможност.

— Е, имате късмет — каза той. — Оказва се, че имаме пролука за този уикенд. Остава само да уточним цената и можем да тръгваме. Ето нашия стандартен договор.

— Аз съм донесъл мой — каза сарканецът и измъкна от куфарчето си документ, който връчи на Арнолд. — Ще видите, че вече е попълнена една доста висока цена.

— Ами да — възкликна Арнолд и подписа с удоволствие. — Забелязах.

Грегър зачете договора.

— Но също така сте удвоили и глобата в случай на неуспех от наша страна.

— Точно затова съм вписал толкова висока цена за услугата — каза сарканецът. — На нас ни е необходим незабавен резултат. Преди края на сеитбения сезон.

Това не се хареса на Грегър. Но партньорът му хвърли един поглед, утежнен от неплатените сметки и просрочените банкови заеми. И Грегър подписа с нежелание.

Четири дни по-късно корабът им се измъкна от подпространството в съседство с червеното джудже, което представляваше слънцето на Саркан. Няколко часа по-късно те бяха кацнали на Саркан II, дом на сарканците и техните вредители мигсовете.

Никой не ги посрещна в най-големия град на Саркан — Сулкърс. Цялото население се бе пренесло за уикенда на сателита Улвис Минор въпреки скъпотията, за да изчака там в шарените си вили планетата да бъде почистена.

Партньорите разгледаха Сулкърс и не останаха впечатлени от кирпичената му архитектура. Те установиха базовия си лагер извън града, в края на едно суникусово поле. Точно както им бе казал сарканецът, много от зелките бяха изкоренени, разкъсани, смачкани, накълцани и изобщо унищожени.

Щяха да започнат почистването на сутринта. Арнолд бе открил, че мигсовете имат непоносимост към папаина — ензим, получен от растението папая. При концентрации от само двадесет към милион, мигсовете изпадат в кома, от която биха могли да бъдат изведени само със студени компреси. Това не бе толкова лош начин, имайки предвид доста по-неприятните методи, съществуващи из галактиката за унищожение на хора. Бяха закупили достатъчно количество

консервирана, прясна, замразена и изсушена папая, с която да изчистят поне няколко планети от мигсове.

Те издигнаха палатка, разпънаха столовете си и се загледаха в залеза на червеното джудже в скулптурно застиналите облаци.

Тъкмо бяха привършили вечерята си от преработени люти чушки с боб, когато чуха драцене в близките храсти. От тях страхливо се подаде едно малко същество. Беше с размерите и вида на котка, с гъста оранжево-кафява козина.

— Мислиш ли, че това може да е мигс? — попита Грегър.

— Разбира се, че съм мигс — отговори съществото. — А вие, господа, да не сте „AAA-Първокласна служба за почистване“?

— Точно тя — отвърна Грегър.

— Прекрасно! Значи сте дошли за сарканците!

— Не точно — каза Арнолд.

— Да не би да не сте получили писмото ни? Знаех си аз, че трябваше да го изпратим с препоръчана космическа поща... Но защо сте тук тогава?

— Става малко неудобно — обади се Грегър. — Не знаехме, че мигсовете говорят английски.

— Не всички — каза мигсът. — Но аз съм завършил вашия Корнълски университет.

— Слушай — продължи Грегър. — Всъщност при нас дойде един сарканец преди няколко дни и ни плати да изчистим тази планета от вредители.

— Вредители? — учуди се мигсът. — Кои са вредителите?

— Вие — каза Арнолд.

— Аз? Ние? Вредители? И така ни е нарекъл един сарканец? Знаем, че имаме някои несъгласия, но това вече е твърде много. И ви е платил, за да ни избиеете? И вие сте взели парите му?

— Честно казано, очаквахме мигсовете да са малко по... — заговори Арнолд. — По-първобитни. По-близки до вредителите, ако ме разбирате.

— Но това е абсурдно! — извика мигсът. — *Те са вредители! Ние сме цивилизовани!*

— Не съм напълно сигурен — възрази Грегър. — Защо тогава унищожавате суникусите?

— Не би трябвало да съдите, без да познавате религията на един чужд народ.

— Че каква религия е това да се унищожава зелето? — попита Арнолд.

— Не се отнася до самото действие — обясни мигсът. — В това има скрито значение. Още по времето на Мигс Г'тан, известен като Великата Котка, е установено, че в простото действие на нарязването на зелето има скрит дълбок просвещенчески смисъл. Ние, неговите последователи, всяка година извършваме този ритуал.

— Но вие унищожавате зелките на сарканците — настоя Грегър. — Защо не унищожавате своите собствени?

— Сарканците не ни разрешават да отглеждаме, заради някакви свои глупави религиозни предразсъдъци. Естествено, че бихме предпочели да унищожаваме собствените си зелки. Кой не би го направил?

— Сарканците не споменаха такова нещо — каза Арнолд.

— Това показва нещата в съвсем друга светлина, нали?

— То не променя факта, че имаме договор със сарканците.

— Договор за убийство!

— Разбирам как се чувствате — заговори Арнолд. — И ви съчувствам. Но виждате ли, ако не изпълним договора си, това ще означава банкрут за нас. Това е също един вид смърт, нали разбирате?

— Да предположим, че ние, мигсовете, ви предложим друг договор?

— Ние имаме предварително споразумение със сарканците — каза Грегър. — Няма да бъде законно.

— Във всеки мигсов съд ще бъде напълно законно — увери ги мигсът. — Основният принцип в правото на Мигс е, че никакъв договор със сарканец не може да бъде обвързващ.

— Ще трябва да обмислим това с партньора ми — каза Арнолд. — Положението е сложно.

— Разбирам — съгласи се мигсът. — Ще ви дам възможност да обмислите положението. Само не забравяйте, че сарканците заслужават да бъдат унищожени, а и освен вечната признателност на една разумна и мисля приятна котешка раса, ще спечелите доста.

След като мигсът си тръгна, Грегър заговори:

— Я да се махаме отук. Тази работа никак не ми се харесва.

— Не можем да си тръгнем просто така — каза Арнолд. — Неизпълнението на договора е сериозна работа. Ще трябва да унищожим едната или другата раса.

— Няма да направя подобно нещо — заяви Грегър.

— Май не разбираш извънредно опасното положение, в което се намираме в правно отношение — каза му Арнолд. — Ако не изчистим мигсовете както сме обещава, всеки съд направо ще ни разпъне на кръст. А ако унищожим сарканците, поне бихме могли да претендираме, че сме сгрешили.

— Доста объркано от морална гледна точка — замислено произнесе Грегър. — Не ми харесва това положение.

— И става още по-объркано — произнесе един глас зад гърба им.

Арнолд подскочи като пронизан от електрически ток. Грегър направо замръзна на мястото си.

— Тук съм — продължи гласът.

Те се огледаха. Нямаше никого. Само една голяма суникусова зелка, растяща отделно от останалите в края на полето. Тя изглеждаше някак по-разумна от онези, които вече бяха видели. Но можеше ли тя да е говорила?

— Да, да — каза суникусът. — Аз ви говорих. По телепатичен път, разбира се, тъй като зеленчуците, в чието семейство съм горд да се числя и аз, не притежават говорни органи.

— Но зеленчуците не могат да ползват телепатия — каза Арнолд. — Те нямат мозък и други органи, с които биха могли да го правят. Извинете, не бих искал да ви обидя.

— На нас не са ни необходими органи — отговори суникусът. — Не знаете ли, че всяка материя, с достатъчно висока степен на организация, притежава разум? Комуникацията е неразделна част от разума. Но само висшите зеленчуци като мен могат да използват телепатия. Разумът на суникусите е изследван във вашия Харвардски университет. Дори сме кандидатствали за статус на наблюдатели във вашата Организация на обединените планети. При това положение аз мисля, че трябва да имаме право на глас по отношение на проблема кой трябва да бъде унищожен.

— Вярно, така би било честно — съгласи се Грегър. — Все пак точно заради вас спорят мигсовете и сарканците.

— По-точно казано те спорят по въпроса коя от расите им да има изключителното право да разкъсва, измъчва и осакатява нас. Или не съм прав?

— Не, май е точно така — каза Грегър. — А вие кого предпочитате?

— Както бихте могли да очаквате, аз не предпочитам никого. И двете раси са потенциални вредители. Аз предлагам напълно различно решение.

— Точно от това се страхувах — каза Арнолд. — Какво предлагате?

— Нещо съвсем просто. Да подпишете договор с мен и да отървете планетата ми както от мигсовете, така и от сарканците.

— О, не! — изпъшка Грегър.

— Все пак ние сме най-старите жители на тази планета. Ние сме се появили много скоро след лишеите, преди изобщо да е възникнал животинският свят. Ние сме миролюбиви и разумни, но новодошлите варвари заплашват съществуването ни. Струва ми се, че моралното ви задължение е напълно ясно.

— Моралното да — въздъхна Арнолд. — Обаче съществуват и някои практически затруднения.

— Това ми е напълно известно — каза суникусът. — Освен удовлетворението ви от добре свършената работа, ние сме готови да подпишем с вас договор и да ви заплатим двойно повече от онова, което са ви предложили останалите.

— Виж, трудно бих могъл да повярвам, че зеленчукът би могъл да притежава банкова сметка — каза Арнолд.

— Разумът, независимо от формата си, винаги може да се снабди с пари. Чрез нашата холдингова компания „Саникус, развлекателни модалности“, ние публикуваме книги и записи, както и много бази данни по различни проблеми. Ние предаваме нашите знания по телепатичен път на земни автори, които наемаме срещу доста сериозни хонорари. Особено печеливша е нашата серия по градинарство, защото само един зеленчук може да бъде истински специалист по отглеждане на растения. Мисля, че ще забележите, че нашият рейтинг в „Дюн и Брадстрийт“ е доста висок.

Суникусът се оттегли в една по-далечна част на полето, за да даде възможност на партньорите да обмислят предложението. Когато се отдалечи на около петдесетина метра, външната граница на телепатичния сигнал, Арнолд заговори:

— Не ми се харесва тази зелка. Струва ми се твърде хитра и пристрастна, ако разбираш какво искам да ти кажа.

— Да, като че ли се опитваше да ни докаже нещо — каза Грегър. — Но мигсът... Не усети ли нещо подличко в него?

Арнолд кимна.

— Пък и сарканецът от когото започна всичко... Стори ми се ужасно безскрупулен.

— Абе дай да унищожим някого. Когато и да било — каза Арнолд. — И да приключваме с тази работа. Но кого?

— Ще хвърляме чоп. Така никой няма да може да ни обвини, че сме действали на базата на предразсъдъци.

— Е, да, ама монетата има само две страни.

— Тогава ще го направим с клечки. Просто не знам какво друго бихме могли да сторим.

Точно в този момент откъм близките планини се чу страхотен гръм. Небето, преди това лазурно, сега стана черно и заплашително. Огромни, бързо движещи се облаци се събираха и трупаха на хоризонта. Откъм огромния небесен покров се чу гръмовен глас:

— Не мога повече да понасям това!

— О, Боже мой — изплаши се Грегър. — Май пак сме обидили някого!

— С кого разговаряме? — попита Арнолд, като гледаше към небето.

— Аз съм гласът на тази планета, позната ви като Саркан.

— Никога не съм предполагал, че планетите могат да говорят — промърмори под нос Грегър. Но съществото, или каквото и да бе това, веднага го чу.

— Обикновено ние, планетите, не си правим труда да разговаряме с дребните същества, които пълзят по повърхността ни — каза гласът. — Ние се занимаваме със собствените си мисли и се задоволяваме с компанията на себеподобните си. Случайни комети ни

носят новини от далечните планети и това за нас е достатъчно. Опитваме се да не обръщаме внимание на глупостите, които се извършват на повърхността ни. Но понякога ни писва. Тези отвратителни сарканци, мигсове и суникуси, които ме обитават, са просто невъзможни. Не мога повече да ги понасям. И сега ще пристъпя към мерките, които отдавна трябваше да взема.

— Какво ще направиш?

— Ще си предизвикам потоп. Ще наводня повърхността до около десетина метра височина и така ще се отърва от сарканци, мигсове и суникуси. Ще пострадат и няколко невинни вида, но какво да се прави, дявол да го вземе. Така им било писано. Вие двамата имате на разположение един час, за да се махнете оттук. След това не мога да отговарям за безопасността ви.

Партньорите събраха вещите си набързо и се върнаха на кораба си.

— Благодаря за предупреждението — каза Грегър преди да излетят.

— Не беше от добри чувства към вас — отвърна планетата. — Що се отнася до мен, вие сте вредители както и останалите. Но сте вредители от друга планета. Ако някога се разбере, че съм ви унищожила, другите от вашия вид ще пристигнат с техните атомни бомби и лазерни оръдия, и ще ме разрушат като престъпница. Затова се махайте оттук, докато още не съм се ядосала.

Няколко часа по-късно, в орбита над Саркан, Арнолд и Грегър наблюдаваха сцените на фантастично унищожение.

Когато всичко свърши, Грегър насочи кораба на курс към дома.

— Предполагам, че това е краят на „ААА-Първокласна“ — каза той на Арнолд. — Провалихме си договора. Адвокатите на сарканеца ще ни унищожат.

Арнолд го погледна. Той тъкмо препрочиташе договора.

— Няма — заяви той. — Макар че е странно, но мисля, че сме чисти. Я прочети този абзац.

Грегър прочете и се зачеса по главата.

— Разбирам какво искаш да кажеш. Но мислиш ли, че ще издържи пред съда като доказателство?

— Разбира се. Потопите винаги са се считали за божествено явление. И ако ние си замълчим, и планетата си затрае, не виждам кой

би си помислил противното.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.